

Kemal ULUSALER

EMO Yönetim Kurulu Yazman Üyesi

İÇİMİZE SİNMEYEN...

Bugünlerin moda deyiimi "içine sinmek" pek kullanılır oldu. Doğrusu ne enflasyonun düşürme masalı, ne enerji krizi nedeniyle "bu kişi bıçak sırtındayız" söylemleri ne de gayri ciddi tasarruf genelgeleri bizim de içimize sinmiyor. Hele hele yüzde 5 aylık rutin zamma karşı çıkıp ne kadar disiplinli olduğunu kanıtlamaya çalışan Hükümetin, tasarruf kını içinden yüzde 50 zam kılıcını çekmesi hiç mi hiç içimize

sinmedi. Snob literatürde bu tür rakkase işlemlerde "çevir kazı yanmasın" derler. Kazı yanmaktan kurtaran yönetim, göndereceği elektrik faturaları ile halkın cebini fena yakacak.

150 kwh üzeri tüketime yüzde 50 zam ne anlama geliyor?

Yüzde 50 zam sopası ile halkı tasarrufa yönlendirme anlayışı, şiddet kullanımıyla eğitmeyi esas almış malum rejim anlayışı değil mi Dünyanın hiçbir yerinde bu kadar basit, bu kadar ciddiyetten uzak bir tasarruf anlayışı olamaz. Siz planlamayı yok sayacaksınız, bu iş için kurulmuş DPT'ni dağıtma planları yapacaksınız, altyapınızı özelleştirme talanına açacaksınız, teknoloji üretmek yerine 300 yıl öncesinin tacir mantığı ile devlet yöneteceksiniz ve sonra her sıkıntıyı aşmak adına halkın sırtına çıkacaksınız. Bu oyun böyle oynanmaz. Böyle oynarsanız bir gün sandık başında "sokak diliyle" sokak size "git kumda oyna" der, demelidir...

Nükleer Santral İhalesinin iptali ve

Standart düzeyde elektrikleştirilmiş ortalama 100 m ² bir konutun aylık enerji tüketim çizelgesi						
Sıra No	Tüketici Cinsi	Kurulu Gücü (kW.)	Çalışma Gücü (kw.)	Günlük Çalışma Süresi (Saat)	Günlük Enerji Tüketimi (kwh.)	Aylık Enerji Tüketimi (kwh.)
1	Aydınlatma aygıtı (m. ² başına : 30 w.)	3	0,3	6	1,8	54
2	Bulaşık Makinesi	2,5	1	1	1	30
3	Çamaşır Makinesi (otomatik)	2,5	1	0,5	0,5	15
4	Elk. Fırın , Izgara	2	2	0,5	1	30
5	Ütü	1	1	0,5	0,5	15
6	Buzdolabı	1	0,25	12	3	90
7	Elk. Süpürge	7,5	1	0,5	0,5	15
8	Diğerleri (Tv., Fön, müzik seti, elk. su ısıtıcısı, bilgisayar vs...)		1,5	2	3	90
TOPLAM						339
* 4 Kişilik aile esas alınmıştır.						
* Tam elektrikleştirilmiş konut kurulu gücü ortalama 20 kw.' tr.						
* Elk.şofben , deefrez , klima vb.leri dahil edilmemiştir.						

özelleştirme çıkmazının doğal sonucunda duran yatırımlar üzerine enerji konusunda boğulacağını anlayan hükümetin amacının "üzüm yemek" olmadığı aşikardır.

Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'nin (Tablo: 1) verilerine göre 4 kişilik bir ailenin aylık elektrik tüketimi 300 - 350 kwh'tir. Burada uygar bir yaşam standardı baz alınmıştır.

(Kaldı ki bu hesabın içerisinde çamaşır kurutma makinesi, elektrikli şofben, deepfrez, klima v.s. konmamıştır.) Elektrik tüketimini "150 kwh'in altına düşür" demek; okuma, izleme, haftada bir duş al, elde bulaşık yıka, ütüsüz elbise ile gez, evini seyrek süpür demektir. Bu çağı yakalama amacıyla olduğunu söyleyen bir yönetimin talebi olamaz.

Ayrıca elektrik tüketimini kısmak halkın cebinden para çıkmayacak anlamına gelmez. Elektrikli şofben, fırın vb.lerini kullanmayanlar; LPG ya da diğer enerji türlerini kullanacaktır.

Diğer taraftan yeni tasarruf genelgesine göre sokak aydınlatmalarının yarı yarıya azaltılması da yanlış bir uygulamadır. Her türlü güvenlik açısından sakıncalıdır. Sokakları şantiye görünümündeki kentlerde adım başı bir çukur varken ortamı karartmak vatandaş bu çukura atmak demektir. Asıl karanlık budur. Bu nedenle yitirilecek ya da sakatlanacak bir insanımızı hiçbir tasarruf önlemi geri getiremez. İnsanına, yurttaşına değer veren yönetimler, tüketicici bilinci oluşturmak, enerjinin etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak zorundadırlar.

Bunu hedef alan ülkeler daha az enerji tüketerek çağın gerektirdiği uygar yaşamı vatandaşına sunmayı başarmışlardır. Örneğin OECD ülkelerinde her türlü uygar

TABLO: 2
31.12.1998 tarihi itibari ile TEDAŞ'ın 1998 yılı tüketiminin sektörel dağılımı

Sıra No	Tüketim yeri	Tüketim Miktarı (kwh.)	Yüzde Oranı
1	Konutlar	16.540.003.898	20,20
2	Ticarethaneler	6.550.496.593	8,00
3	Resmi daireler	3.645.868.499	4,50
4	Sokak Aydınlatması	3.321.791.299	4,10
5	Sanayi	50.961.139.682	63,20

yaşam standardı sağlanarak aylık elektrik enerjisi tüketimi (4 kişilik bir aile için) 240 kwh'tir.

Evlerimizde hiç elektrik tüketilmesin, sokaklar, caddeler aydınlatılmasın toplam "tasarruf" yüzde 24,3 olacaktır. Bu da ülkemizdeki toplam kayıp ve kaçaklara eşdeğerdir. (Tablo:2)

Amaç temel bir ihtiyaç olan enerjiyi vatandaşın olabildiğince ucuz, kaliteli ve bol vermek olmalıdır. Ucuz, kaliteli ve bol enerjiyi sağlamak çok mu zor?

Hiç de değil. Yeter ki nüfusunun yüzde 3 ile 5'inin refah ve mutluluğu için değil toplumun genelinin refah ve mutluluğu için çalışmayı şiar edinmiş bir yönetim olsun.

Şöyle olsaydı...

Toplumun genelinin refah ve mutluluğunu hedef almış bir yönetim;

- Vatandaşını uygarlık dışı yaşamaya mahkum ederek yüzde 50 zamlı, " hedeflerimiz tutarsa 90 trilyon lira girdi sağlarız " hesabı yapmazdı,
- Dünya ortalaması yüzde 6 - 8 olan dağıtım kayıplarının kendi ülkesinde yüzde 18,5 olduğunu görerek ve sorumluluk bilinciyle her yıl 3 puan düşürerek 101 trilyon girdi sağlar, 90 trilyon için vatandaşın cebine uzanmazdı,
- Hidroelektrik potansiyelimizin sadece

yüzde 30'unu kullandığını görür, önümüzdeki beş yıllık plan hedefi olarak bunu yüzde 45 ' lere çıkarır 950 milyon USD girdi sağlar. (Bu vatandaşın alacağı 90 trilyon liranın tam yedi katıdır.)

• Hiçbir zaman ciddiye almadığı, üzerinde çalışma yapmadığı, bir rüzgar haritasını dahi çıkartmadığı ülkesinin rüzgar atlasını çıkarır, rüzgar potansiyelini görür ve "bunlar fırıldaktan işler" diyerek hafife almazdı. Potansiyelinin yüzde 3'ünü kullansa 450 milyon USD girdi sağlar; en az 3 yıl elini vatandaşın cebinden uzak tutardı. Jeotermal potansiyelin yüzde 3'ünün ancak kullanıldığını görür bu potansiyelin yüzde 20'lik kısmını daha kullanarak 136 milyon USD'lik bir rahatlamayı ekonomisine sağlar,

• Termik santrallerdeki modernizasyon yatırımları ile Dünya ortalamasının yüzde 15 - 20 altında olan kapasite kullanma oranını yüzde 41'lerden yukarı çekerdi,

• ÇEAS' ta olanlara halk adına müdahale eder; Rumeli Holding'e, 401 milyon USD Dünya Bankası kredisinin kontrolüne geçtiği halde sözleşmeler gereği 1996 yılında bitirilmesi gereken (bu gidikle 2004'te ancak bitebilecek) Berke HES'nin neden bitirilemediğinin ve 8

yıllık üretim kaybının hesabını sorar, Uzan'lara uzatamadığı elini halkın cebine uzatmazdı.

- Aktaş' ta, dolayısıyla özelleştirme gerçeğinde ülkenin nasıl zarara uğratıldığı, dağıtım kayıplarının özelleştirme ile düşmediği tam aksine daha da arttığı gözüne batar ve özelleştirme macerasından vazgeçerdi,
- Enerjinin etkin kullanımı ve verimlilik sağlanırsa ülke kazancının yılda 3 milyar USD olacağını kendi bürokratlarının raporlarından öğrenir, uygulama yollarını arardı.** Dünyayı inceler, herhangi bir ürünün OECD ülkelerinde 1 birim enerji ile üretilirken, kendi ülkesinde aynı ürünün 2,5 birim enerji ile

üretilebildiğini sorgular ve çözüm arardı,

- Ülkesinde kullanılan elektrik enerjisinin yüzde 63 'ünün sanayide kullanıldığını görerek sanayide talep ve tüketim yönetimi uygulardı,
- Sanayileşmede tercihini yapar Fransa, İtalya, Almanya vd. ülkeler gibi daha az enerji tüketen sanayi kollarına yönelir, kademeli geçişi sağlardı,
- KHK 'lere başvurmaz, yılın yarısını tatilde geçirmez, enerji verimliliği gibi hayati yasaların çıkması için çalışırdı,
- Genel enerji planlamasına bağlı olarak Yenilenebilir Enerji Kaynakları Master Planı yaptırırdı,
- Kuruluşların enerji tüketimlerini izlemek ve

denetlemek için TÜBİTAK'ın, üniversitelerin,EMO'nun da içinde yer alacağı ulusal bir merkez oluştururdu,

- Yerel yönetimlerle koordinasyonu sağlar, ışık kirliliği yaratan ve enerji israfı oluşturan yanlış çevre aydınlatmalarının önüne geçer, yerel yönetimleri toplu taşımacılığa yönlendirirdi,
- Elektrikli ev aletlerinde enerji tasarrufu sağlayıcı teknolojilerin geliştirilmesine öncülük eder bu konuda standardizasyonu sağlardı,
- Yönetmeliklerinde düzenlemeler yapar, cıva buharlı ampuller yerine sodyum buharlı ampullerin, sanayide yüksek verimli motorların kullanılmasını, sağlıklı yük izleme ve yük yönetimi için SCADA sisteminin yaygınlaştırılmasını, enerji yöneticiliği kurslarının artırılmasını teşvik eder, kampanyalarla halkın enerji tasarrufu konusunda bilinçlendirilmesini sağlardı.

Tıpkı bugünlerde yaptığı gibi (!)

* Ne yazık ki bazı akademisyenlerimiz bu konuyu, " bunları ancak rüzgar olduğu zaman kullanabilirsiniz; gürültü yaparlar, çok yer kaplarlar, art arda dizecek olursanız İstanbul'dan Ankara'ya hat oluştururlar" diyerek hafife almaktadırlar. ABD gibi üst seviyede bir refah düzeyini yakalamış bir ülkede bir tek rüzgar türbini bile ihmal edilmezken, biz daha varlıklı bir ülke miyiz ki bu gücü küçümsüyoruz. Enerjinin eşgüdüm içinde kullanılacağını, rüzgar olduğunda rüzgarın, güneş olduğunda güneşin, su olduğunda suyun sisteme sokulacağını, bunların olmadığı zamanlarda termik santrallerin kullanılabileceğini bilmiyorlar mı ? Bal gibi biliyorlar. Dedik ya maksat üzüm yemek değil diye...

** Bkz. EMO Türkiye 2. Enerji Sempozyumu kitabı, TÜBİTAK Bilim ve Teknoloji Politikaları Dai. Bşk. Yrd. Dr. Filiz ÇİMEN ve E.İ.E.İdaresi Gn. Müdürlüğü Ulusal Enerji Tasarrufu Merkezi Mak.Müh. Erdal ÇALIK'ın bildirileri...

